

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

10/1411

Sayı : 5672

Tarih : 27.05.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlık mevzuatını, ÇED raporlarını, yargı kararlarını hiçe sayan ve çevre değerleri üzerinde inanılmaz bir tahribat yaratmaya aday olan Zorê Vadisi HES Projesindeki ısrarın nedenlerinin, projenin doğa, çevre ve ekonomi üzerindeki etkilerinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

Ceylan AKÇA CÜPOLO

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

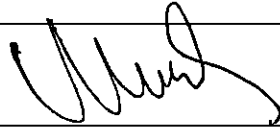
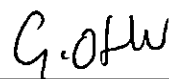
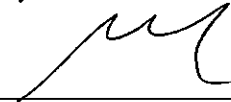
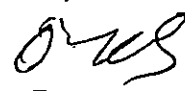
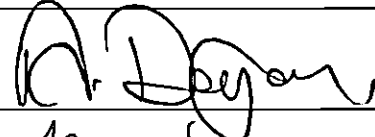
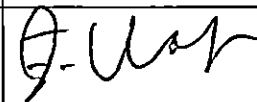
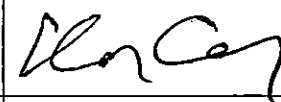
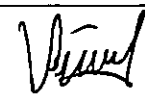
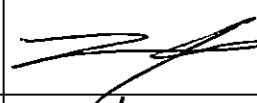
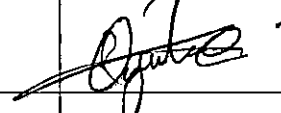
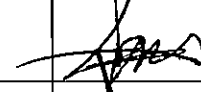
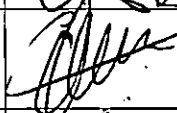
Yaşamın her alanında önemi yadsınamayacak ve uygarlığın geleceği için özel bir öneme sahip enerji meselesi, tam da bu nedenle kritik altyapı dendiğinde sıralanan birkaç başlıktan biridir. Aralarında hiyerarşi kurulması dahi düşünülemeyecek diğer kritik altyapı başlıkları da su, tarım ve hayvancılık vb şeklinde devam etmektedir. Bu farkındalık ve bilincin yapılandığı mevzuat çalışmalarından biri de amacı “çevre değerlerini ekonomik politikalar karşısında korumak” olan Çevresel Etki Değerlendirme Raporlarıdır.

Yerleşkede yaşayanlarıyla, sivil toplum örgütleriyle sekiz yıldır savaşılan ve tartışmalı ÇED raporuyla kamuoyu gündemine gelen Zorê Çayı ve Zorê Vadisi; üzerine yapılmak istenen HES ile sular altında kalacak bir doğa harikasıdır. Batman’ın Sason ilçesinin Balbaşı, Çağlı, Heybeli ve Yıldız Köyleri ile Diyarbakır’ın Kulp ilçesindeki Hamzalı, Ayhanköy ve Kayahan Köyleri sınırlarında olan Zorê Çayı ve Zorê Vadisi; 10 mezraya, 452 parsel ve 67 bin 450 metrekarede yetiştirilen başta çilek (coğrafi yer işaretli Sason Çileği) ve ceviz olmak üzere arıcılık ve hayvancılık ile geçinenlere de ev sahipliği yapmaktadır. Batman Sason ve Diyarbakır Kulp kavşağında yaşayanlar, ulaşımdan tarıma, hayvancılıktan geçimlik ekonomilerine varıncaya kadar haklı kaygılarını basına da yansıyan haberlerde şu şekilde “Mezralarımız tamamen sular altında kalacak. Bölgede verimli tarım arazilerinin olduğu yerler burası. Buranın geçim kaynağı hayvancılıktır. Tek bir mezrada bile beş tane çiftlik var. Köylülerin geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık alanları yok edilecek, HES’in devreye girmesiyle birlikte Muş-Diyarbakır yolu da sular altında kalacaktı. Projeye yurttaşların toprağı da ikiye ayrılıyor. Köylüler kendi toprağına gitmek için kilometrelerce yol gitmek zorunda kalacak” ifade etmişlerdir.

Buna rağmen Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2014’te Maya Enerji Üretim Şirketi tarafından; Zorê Çayı’na yapılması planlanan HES için “ÇED olumlu” kararı vermiş, Diyarbakır 3’üncü İdare Mahkemesi, projeye verilen ‘ÇED olumlu’ raporunu ‘hukuka ve mevzuata uyarlılık bulunmadığı’ gerekçesiyle iptal etmişti. Mevcut iptal kararının ardından aynı şirket, “Metin HES (Kayser Barajı), malzeme ocakları, kırma-eleme tesisi ve beton santrali projesi” adı altında 1,256 sayfalık yeni bir ÇED başvurusunda bulunmuş; şirketin başvurusu sonrası Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Diyarbakır İl Müdürlüğü “ÇED Olumlu” kararını 6 Eylül’de askıya çıkarmıştır. Karara karşı Diyarbakır Barosu Kent ve Çevre Komisyonu, Batman Barosu ve DEM Parti Milletvekili Serhat Eren dava açarak birleştirme talep etmiş, talepleri reddedilmiştir. Diyarbakır Barosunun “yürütmenin durdurulması ve iptali” için açtığı dava kapsamında 30 Nisan 2024 tarihinde, aralarında hidrojeoloji, çevre, biyolog,

jeofizik, harita, maden ve ziraat mühendisi bulunan yedi kişilik ekiple keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmıştır. Edinilen bilgilere göre; inceleme heyetinde bulunan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisi, Batman ve Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü gibi kamu kurumu temsilcileri olumlu ÇED raporu çıkarabilmek adına “burada su altında kalacak tarım arazisi yok” diyecek kadar Maya Enerji Üretim Şirketi/ Metin HES yanlısı bir tutum sergilemiştir. Yapılmak istenen proje bölgesinde yaşayan halka, sivil toplum kuruluşlarının çağrısına, hukuk örgütlerinin itirazlarına ve hatta yargı kararlarına rağmen Bakanlığın, Bakanlık memurlarının bu projeyi hayata Maya Enerji Üretim Şirketi/ Metin HES geçirme konusundaki ısrarları akıllara kurulmuş olması muhtemel çıkar ilişkilerini getirmektedir.

Bu bağlamda yerel itirazları, Bakanlık mevzuatını, ÇED raporlarını, yargı kararlarını hiçe sayan ve çevre değerleri üzerinde inanılmaz bir tahribat yaratmaya aday olan Zorê Vadisi HES Projesindeki ısrarın nedenlerinin, projenin doğa, çevre ve ekonomi üzerindeki etkilerinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	